

Viden om Norden

Nr. 5-2022 - 25. april

Udarbejdet og udgivet af
Foreningen Norden, Mariagerfjord

<https://mariagerfjord.foreningen-norden.dk/>

18 gratis rapporter på en måned

Fra 22. marts til 23. april er der offentliggjort 18 publikationer / rapporter under **Viden og Ressourcer** på Nordisk Samarbejde, der er hjemmeside for Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd.

På publikationssiden hedder det:

- Her kan du søge blandt og læse publikationer fra Nordisk Ministerråd, Nordisk Råd og tilhørende organisationer.

- Alle publikationer kan desuden downloades gratis og er tilgængelige i henhold til princippet om Open Access.

Blandt de seneste rapporter er:

Legislation on Biotechnology in the Nordic Countries - an overview 2022 - se: [HER](#).

INFO NORDEN ÅRSRAPPORT 2021 - se: [HER](#).

Kulturens geografi i Norden Kartläggning av tillgång till kulturverksamheter - se: [Her](#).

Circularity of Batteries – Inspiration book for Consumers - se: [Her](#).

Se alle publikationer: [Her](#).

TV om / fra Island

Mange drømmer om en tur til Island, og mange glæder sig over, at de har været der.

Her følger links til tre forskellige TVserier, der er optaget på Island i fjor:

Anne og Anders på Island – 58 minutter på DR-TV - se [her](#).

Tre generationer af Familie på Farten er rundt på Island i 80 dage.

Det viser MidtVest i tre afsnit af 28 minutter. Se [her](#).

På eventyr i Island med Alexander Armstrong. Tre episoder a 45 minutter – en BBC naturserie fra 2021 – Hentet fra DR-TV og med danske undertekster.: Se [her](#).

Viden om Norden nr. 5-2022 indeholder:

	<i>Side</i>
<i>Generalsekretærens sidste beretning</i>	2
<i>En kæmpe træder af</i>	3
<i>Unge frivillige kan opleve Folkemødet på Bornholm indefra – med Foreningen Nordens hjælp</i>	3
<i>Nominerede til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris</i>	4
<i>NordGens nye hus skal sprede frø og viden for klimaet</i>	5
<i>Det nordiske samarbejde + Foreningerne Norden</i>	6

Generalsekretærens sidste beretning

Fredag, den 1. april, var sidste arbejdsdag i Foreningen Norden for generalsekretær Peter Jon Larsen, som afløses af Christian Lagoni. Peter Jon Larsen er næsten 69 år og ønsker at gå pension efter 37 år som generalsekretær for foreningen.

Peter Jon Larsen siger farvel til medlemmerne ved en reception under repræsentantskabsmødet på Christiansborg den 7. maj.

Her følger hans sidste forord til årsberetning, der blev lagt på foreningens hjemmeside som nyhed den 5. april:

Endnu et anderledes år Også 2021 var præget af corona og aktiviteterne i lokalafdelingerne måtte igen neddroles på grund af forsamlingsforbuddet. Men alle var ramt, hvilket også skabte en bred forståelse fra medlemmernes side.

I landsforeningen har vi gennemført de sædvanlige opgaver og havde mulighed for at gennemføre to store nye satsninger i 2021, nemlig Nordisk Gæstebud på Nordens Dag og en række lokale forpremierer på storfilmen Margrete den Første, som begge er omtalt i denne årsberetning.

Landsforeningen måtte desværre aflyse flere forretningsudvalgs- og landsstyrelsesmøder og foreningens repræsentantskabsmøde blev udsat. Ingen af os havde ønsket den situation, og ingen af os kunne lave om på den.

Vi har stillet krav om en nordisk sundhedsunion med bedre beredskabsplaner på tværs af de nordiske lande. Corona-krisen har dokumenteret et skrigende behov for koordination mellem nordiske myndigheder og politikere.

Krisen har også vist os, hvor vigtigt det er at have effektive beredskabsplaner, som kan sikre stabil produktion og distribution af medicin og værnemidler.

Derfor må det politiske samarbejde i Norden op i gear igen, og en form for sundhedsunion indebærer store fordele økonomisk og socialt.

Også de nordiske statsministres krav om at gøre Norden til verdens mest integrerede region kræver handling. Store ord gør det ikke! I 2021 blev igangsat et arbejde med et 360 graders eftersyn, hvor der nu snart færdiggøres en ny Strategi og en ny handleplan.

Arbejdsgruppen under ledelse af landsformanden har holdt en række møder rundt om i landet i foreningens kredse. Det har givet gode input til nye mål for foreningen, som forhåbentlig kan lede til Meget mere NORDEN i de kommende år.

Peter Jon Larsen generalsekretær for Foreningen Norden fra 1. maj 1985 til 1. april 2022. Foto: Jakob Carlsen.

Alene møderne rundt omkring har været en stor inspirationskilde, hvor inspirationen er gået begge veje.

Da jeg på grund af alder forlader stillingen som generalsekretær for foreningen i første halvår af 2022, bliver dette efter 37 år min sidste årsberetning. Jeg har haft verdens bedste arbejde i alle årene, men alting har en ende. Jeg vil derfor benytte anledningen til at takke de mange politiske ledelser, jeg har haft gennem årene og ikke mindst den nuværende ledelse, som har vist stor empati og handlekraft i forbindelse med det forestående ledesskifte.

Men allermest vil jeg takke de mange tillidsfolk rundt om i landet, som det har været en fornøjelse at besøge og arbejde sammen med. Det arbejde og engagement I frivilligt lægger i foreningen er grundpillen i foreningen og er med til at sikre, at den folkelige dannelse, samtalen og deltagelsen, som Danmark og de andre nordiske lande bygger på, stadig vedligeholdes og lever.

Jeg ønsker jer alle og foreningen en god fremtid.

Der er stadig brug for Meget mere Norden.

Peter Jon Larsen Generalsekretær

En kæmpe træder af

Peter Jon Larsen er stærkt inspireret af Grundtvig og han holder af at smutte ind i Vartorvs gård og kaste et blik på Niels Skovsgaards imponante statue af den store folkeoplyser, skriver Esben Ørberg i sin billedtekst, Foto: Jakob Carlsen.

Peter Jon Larsen, 68, er både menneske og institution. Gennem 37 år har han været generalsekretær for Foreningen Norden.

Nu er han trådt tilbage og har 1. april overladt posten til den 38-årige Christian Lagoni.

Peter Jon Larsen er ikke kendt i den brede offentlighed, selvom han har været generalsekretær i Foreningen Norden i 37 år og dermed formentlig sætter noget nær Danmarksrekord som den længstsiddende leder i det folkelige og folkeoplysende Danmark.

Han har heller ikke figureret ret mange gange i dette blads spalter.

Til gengæld er han kendt i netop de folkelige foreninger og naturligvis i de 90 lokalforeninger af Foreningen Norden.

Herude har han tilbragt mere end halvdelen af sit liv med at hjælpe organisationen på vej, rådgive om stort og småt og tale om dannelse, uddannelse og folkeoplysningens betydning for mennesket.

Han bryder sig heller ikke om rampelys. For ham er landsforeningen og dens afdelinger, kredse og medlemmer i alle kroge af landet, det betydelige, bærende og væsentlige.

Det er her, han trives og folder sig ud.

Det er også her, han selv har sin herkomst.

Det skriver redaktør Esben Ørberg i en artikel i Nordiske nr. 2, der i disse dage lander hos alle medlemmer.

Unge frivillige kan opleve Folkemødet på Bornholm indefra – med Foreningen Nordens hjælp

Redaktør Esben Ørberg skrev følgende i en nyhed på Foreningen Nordens hjemmeside den 9. april:

Vil du opleve Folkemødet indefra?

Sådan skriver vi i en Facebook-omtale, som vi spreder over hele Norden.

Det hedder videre:

“Foreningen Norden i Danmark hjælper i år nordiske unge med at blive frivillige på årets største demokratifestival, Folkemødet fra 15.-19 juni.

Hvert år kommer omkring 50.000 mennesker til Bornholm for at fejre og hyldede demokratiet.

Du vil ikke blot opleve en smeltedigel af debatter mellem kendte debattører.

Der er masser af plads til at også den almindelige borger – unge som gamle – kan involvere sig, deltage og blive hørt.

Hvis du lyst til at opleve Folkemødet indefra skal du melde dig via linket herunder.

Du bor sammen med de mange andre frivillige på en skole, du får mad og drikke samt transporten fra København til Bornholm betalt.

Tilmeld dig her:”

<https://folkemoedet.dk/kontakt/bliv-frivillig/>

Nominerede til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris

Offentliggjort 29. marts 2022: 13 nordiske billedbøger, ungdomsromaner og digtsamlinger er nomineret til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris 2022. En legende fortælleglæde, særpræget humor og melankoli skinner igennem blandt de nominerede bøger, hvor billedbogens mange muligheder også er bredt repræsenteret. Vinderen offentliggøres i Helsingfors den 1. november.

Årets nominerede behandler også mere alvorlige emner som fordomme og genoprejsning, og de fører os igennem krigens faser, terrorangreb og videre frem mod en fælles forståelse.

Også kønsroller, identitet og etnicitet fremhæves med barnets logik – og ældgamle manuskripter på kalveskind får nyt liv.

Andre temaer er natur, økokritik, kærlighedens forvirring og kaos i et rasende tempo.

Her er de bøger, som kan vinde årets børne- og ungdomslitteraturpris.

Klik på blå tekst for at se mere om forfatter(e) og om motiveringen for at værket er nomineret:

Danmark

O PO POI af Jan Oksbøl Callesen. Billedbog, Jensen & Dalgaard, 2021.

Den om Rufus af Thorbjørn Petersen, Herman Ditte og Mårdøn Smet. Billedbog, Gad...

Finland

Om du möter en björn af Malin Kivelä, Martin Glaz Serup og Linda Bondestam (ill. ...)

Oravien sota af Riina Katajavuori og Martin Baltscheit (ill.). Billedbog, Tammi...

Færøerne

Abbi og eg og abbi af Dánial Hoydal og Annika Øyrabø (ill.). Billedbog, Bókadei...

Grønland

Lilyp Silarsuaa af Sørine Steenholdt og Ivínguak Stork Høegh (ill.). Billedbog...

Island

Bál tímans – Örlagasaga Möðruvallabókar í sjö hundruð ár af Arndís Þórarinsdótt...

Alexander Daníel Hermann Dawidsson: Bannað að eyðileggja af Gunnar Helgason...

Norge

Georg er borte af Ragnar Aalbu. Billedbog, Ena/Vigmostad & Bjørke, 2021.

Ubesvart anrop af Nora Dåsnes. Grafisk roman, Aschehoug, 2021.

Det samiske sprogområde

Gárži af Sara Vuolab. Digtsamling, ČálliidLágádus 2019.

Sverige

Naturen af Emma Adbåge. Billedbog, Rabén & Sjögren, 2021.

Himlabrand af Moa Backe Åstot. Ungdomsroman, Rabén & Sjögren, 2021.

Det er de nationale medlemmer af bedømmelseskommitéen for Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris, som har nomineret værkerne.

Bedømmelseskommitéen for Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris

Vinderen offentliggøres den 1. november

Vinderen af Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris 2022 offentliggøres den 1. november i Helsingfors ved en live-transmitteret prisuddeling i forbindelse med Nordisk Råds session.

Vinderen modtager prisstatuetten Nordlys og 300.000 danske kroner.

Om Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris

Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris blev uddelt for første gang i 2013.

Prisen er resultatet af de nordiske kulturministres mangeårige ønske om at styrke og fremhæve børne- og ungdomslitteraturen i Norden.

Prisen gives for et skønlitterært værk for børn og unge skrevet på et af de nordiske sprog. Værket kan være en kombination af tekst og billeder og skal opfylde høje litterære og kunstneriske krav.

Læs mere om Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris

Læs mere om Nordisk Råds priser

NordGens nye hus skal sprede frø og viden for klimaet

Nyhed fra Nordisk Samarbejde:

Den 4 april har nordiska ministrar invigt ett nytt nordiskt kunskapscenter för genetiska resurser i Alnarp utanför Malmö i Sverige. Från NordGens nya hus kommer såväl frön som kunskap att spridas för att klimatanpassa och stärka konkurrenskraften hos det nordiska lantbruket.

Nordiskt Genresurscenter, NordGen, är de nordiska ländernas gemensamma genbank och kunskapscenter för genetiska resurser. Nyligen flyttade NordGen verksamheten till en ny klimatanpassad byggnad som invigdes officiellt under måndagen.

Ministrar och finnfår

Anna-Caren Säterberg, landsbygdsminister i Sverige, klippte ett band tvinnat av ull från finnfår, ett av över 140 lantrasdjur som finns i Norden.

På plats var även Norges lantbruks- och matminister Sandra Borch, Finlands minister för nordiskt samarbete och jämställdhet Thomas Blomqvist samt Nordiska ministerrådets generalsekreterare Paula Lehtomäki.

– Jag är glad att vara med att inviga NordGens nya lokaler, som ska ge de bästa förutsättningar för det helt unika arbete som görs här för ett hållbart Norden, säger Paula Lehtomäki.

Biologiska mångfalden avgörande

I det nya centret kommer NordGen att satsa ytterligare på forskningssamarbeten med universitet och privata företag för att bidra till framtidssäkring av det nordiska lantbruket.

– Att vi bevarar den biologiska mångfalden och använder den på bästa sätt är avgörande för att vi ska kunna producera mat även i framtiden, säger Lise Lykke Steffensen, NordGens direktör.

Utvecklar framtidens potatis

Under dagen bjöds besökarna på rundvandring i NordGens byggnad som bland annat rymmer frölaboratorium och "Nordens viktigaste rum" där den nordiska frösamlingen bestående av drygt 33 000 fröprover bevaras i frysar.

NordGen rymmer även sekretariatet för det nordiska PPP-samarbetet, ett partnerskap mellan offentliga och privata aktörer för "prebreeding", ett kostsamt och tidskrävande första steg när nya grödor ska utvecklas.

“– At vi bevarer den biologiske mangfoldighed og bruger den på bedste vis, er afgørende for, at vi også i fremtiden kan producere mad”.

Det siger Lise Lykke Steffensen, som er direktør for NordGen.

I ett delprojekt kartläggs egenskaper hos över 300 olika sorters potatis. Kunskapen ska användas för att utveckla framtidens nordiska potatissorter som är bättre anpassade för att klara sjukdomar som blir vanligare när klimatet förändras.

Här finns nyckeln till klimattåliga grödor

– Klimatförändringarna påverkar oss alla och det är väldigt viktigt att de nordiska länderna samarbetar kring de stora utmaningarna vi har framför oss. De genetiska resurserna är en nyckel för att utveckla robusta grödor i framtiden, för att lyckas behöver vi öka kunskapsutbytet mellan privata och offentliga aktörer, säger Lise Lykke Steffensen.

Vilda släktingar kartläggs

Ett annat exempel är det fleråriga samnordiska projektet "Vilda kulturväxtsläktingar" där våra grödors viktigaste släktingar i det vilda kartläggs, de viktigaste växternas frön samlas också in för bevaring hos NordGen.

Dessa vilda kulturväxtsläktingar kan bära på genetiska egenskaper som är viktiga för att utveckla lantbruksgrödor som klarar torka, ihärdigt regnande och angrepp från insekter och sjukdomar bättre – problem som kommer att bli vanligare när klimatet förändras.

Fjällkon bevaras och skogen stärks

Gästerna fick även besöka NordGens växthus och titta på några av de växtplantor som ingår i årets fröodlingssäsong.

I växthuset fanns även personal från NordGen Husdjur som berättade om projektet 3MC som syftar till att höja kunskapen om de hotade fjällkoraserna i Finland, Norge och Sverige.

Setionen NordGen Skog berättade om vikten av genetik mångfald för att utveckla motståndskraftiga skogar.

Det nordiske samarbejde + Foreningerne Norden

Viden om Norden bringer nyheder om det nordiske samarbejde, om Foreningerne Nordens Forbund - FNF - samt om Foreningen Norden - herunder en del links til yderligere nyheder.

Nyheder og informationer m.m. om det nordiske samarbejde i **Nordisk Ministerråd** og **Nordisk Råd** - kan hentes på: <https://www.norden.org/da>

Nyheder og informationer om FNF kan hentes på: <https://www.fnf Norden.org/>

Nyheder og informationer om Foreningen Norden kan hentes på: <https://foreningen-norden.dk/>

Både her og andre steder i dette nyhedsbrev viser den blå farve, at du kan klikke dig videre til flere oplysninger.

Nordisk Samarbejde – dvs Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd har i perioden 22. marts 2022 - 23. aprils offentliggjort 15 nyheder. Hver nyhed omfatter tekst og billeder samt ofte henvisning til yderligere informationer. Det kan hentes på hjemmesiden: <https://www.norden.org/da>

De 15 seneste nyheder er:

22.03.2022: Nordiska rådet vill se tätare samarbete kring krisberedskap. Fra Nordisk Råds temasession 2022,

22.03.2022: Massiv støtte til Ukraine. Fra Nordisk Råds temasession 2022,

22.03.2022: Här är besluten från Nordiska rådets Malmömöte.

23.03.2022: Nordisk babyboom stik imod trenden i resten af Europa.

24.03.2022: Ingen unge skal stå uden for samfundet. Fra nordiske socialministres møde i Stavanger.

25.03.2022: Øget sundhedskriseberedskab i Norden.

28.03.2022: Nordiska rådet samarbetar internationellt kring digitalisering.

28.03.2022: Ukraines ambassadør til Nordisk Råd: Vi forventer meget.

29.03.2022: Disse kan vinde Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris 2022.

13 nordiske billedbøger, ungdomsromaner og digtsamlinger er nomineret til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris 2022. Se nyheden side 4.

03.04.2022: NordGens nya hus ska sprida frön och kunskap för klimatet.

Se nyheden side 5.

04.04.2022: Finland lyfter välfärden som prioriterad fråga i Nordiska rådet.

05.04.2022: Politiske dialoger styrker det nordisk-kanadiske kultursamarbeidet.

08.04.2022: Nordic Bridges løfter sløret for de seneste højdepunkter i forårets program.

08.04.2022: Risiko for, at kulturarven bliver glemt i den grønne omstilling.

21.04.2022: Rekordmånga ville veta mer om Norden under 2021.